

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
Протокол № 4
Голова вченої ради,
ректор, академік В.П. Андрущенко

«24» жовтня 2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу
в Українському державному університеті
імені Михайла Драгоманова

(нова редакція)

Київ – 2024 р.

I. Загальна частина

1.1. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (далі – Положення) визначає вимоги до основних документів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін/освітніх компонентів, передбачених освітнім законодавством, в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (далі – Університет).

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачі вищої освіти» (Наказ МОН України від 15.05.2024 року № 686) з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін/освітніх компонентів у закладах вищої освіти та інших нормативно-правових документів.

1.3. Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни/освітнього компонента є органічною складовою навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і освітніх програм загалом, яке в Університеті регулюється низкою положень, зокрема: Положенням про освітні програми та навчальні плани в УДУ імені Михайла Драгоманова; Положенням про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова; Положенням про формування вибіркової частини робочих навчальних планів УДУ імені Михайла Драгоманова; Положенням про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів в УДУ імені Михайла Драгоманова. Згідно з чинним законодавством навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Університеті передбачає наявність таких основних документів:

- освітня програма та навчальний план;
- програма навчальної дисципліни/освітнього компонента*;
- робоча програма навчальної дисципліни (силабус)/робоча програма освітнього компонента (силабус) *.

1.3.1. Для обов'язкових навчальних дисциплін (зокрема вибіркових навчальних дисциплін, які внесені до навчального плану) – **програма навчальної дисципліни** (затверджується рішенням НМР та ВР Університету).

1.3.2. Для обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін – **робоча програма навчальної дисципліни (силабус)** (для обов'язкових – укладається на основі програми навчальної дисципліни) – обов'язково містить **цілі, зміст, програмні результати навчання та порядок і критерії оцінювання**. Інші структурні елементи, а також форма і обсяг робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) можуть визначатися відповідно до специфіки освітньої програми загалом та її освітніх компонентів зокрема в межах академічної свободи викладача за погодженням із гарантом освітньої програми, завідувачем відповідної кафедри, де реалізовується освітня програма (обговорюють та затверджують на засіданні кафедри).

1.4. Інші документи і форми навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів визначаються викладачем та кафедрою, що забезпечує викладання

* Навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів (зокрема практика, іспити.... тощо) регулюється іншими чинними положеннями та нормативними документами Університету.

таких освітніх компонентів, виходячи із необхідності максимально повного надання здобувачам освіти всієї інформації та матеріалів, необхідних для успішного вивчення освітніх компонентів. Зокрема, це можуть бути підручники та навчальні посібники, а також авторські матеріали, розроблені викладачем:

- плани (конспекти) лекцій;
- методичні вказівки та рекомендації;
- індивідуальні завдання;
- збірники ситуаційних завдань (кейсів);
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- презентації;
- ілюстративні матеріали;
- інструктивні матеріали;
- каталоги ресурсів тощо;
- курси на освітній платформі (Moodle) тощо.

1.5. Викладач може надавати здобувачам вищої освіти посилання на доступну для них наукову, навчальну та методичну літературу, а також на електронні ресурси та інші джерела інформації, зокрема іноземні та міжнародні, які мають дозвіл власника авторських прав на вільне використання в освітньому процесі.

Як джерела інформації здобувачам вищої освіти можуть бути рекомендовані доступні для них:

- друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання;
- електронні видання;
- відкриті державні реєстри;
- оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій;
- відкриті бази даних;
- аудіо- та відеозаписи;
- інші матеріали та джерела інформації.

1.6. Навчально-методичне забезпечення до навчальних дисциплін/освітніх компонентів зберігається на кафедрі в електронному (зокрема на сайті та/або на корпоративних імейлах відповідних структурних підрозділів) та/або у паперовому та/або електронному вигляді.

1.7. Здобувачам вищої освіти має бути забезпечений вільний та зручний постійний доступ до навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни/освітнього компонента (з урахуванням вимог законодавства щодо інформації з обмеженим доступом).

1.8. Рекомендована для вивчення навчальної дисципліни/освітнього компонента література та інші джерела інформації мають бути доступні здобувачам освіти на безоплатній основі, зокрема:

- у бібліотеці закладу вищої освіти;
- на електронних ресурсах Університету (факультету/інституту, кафедри);
- у визначених в програмі навчальної дисципліни/освітнього компонента та робочій програмі навчальної дисципліни (силабусі)/робочій програмі освітнього

компонента (силабусі) відкритих державних реєстрах, інформаційних системах, базах даних тощо;

• на зазначених у програмі навчальної дисципліни/освітнього компонента та робочій програмі навчальної дисципліни (силабусі)/робочій програмі освітнього компонента (силабусі) зовнішніх електронних ресурсах, що надають вільний доступ до інформації.

II. Розроблення та затвердження програми навчальної дисципліни

2.1. Програма навчальної дисципліни – це нормативний документ Університету, який визначає мету, місце і значення, зміст навчальної дисципліни в реалізації освітньої програми підготовки фахівців, що мають бути сформовані через опанування навчальної дисципліни, а також форми підсумкового контролю.

2.2. Програма навчальної дисципліни має такі складові:

I – Пояснювальну записку, яка містить: загальну інформацію про навчальну дисципліну: її назву, рівень освіти, шифр і назву галузі знань, код і назву спеціальності; мету навчальної дисципліни; II – Орієнтовний план навчальної дисципліни; III – Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами; IV – Інформаційні ресурси.

Рекомендовані вимоги щодо оформлення структури програми навчальної дисципліни наведено у *Додатку 1*.

2.3. Затвердження програми навчальної дисципліни.

2.3.1. Програму навчальної дисципліни розробляють як окремий документ і зберігають в електронній та/або паперовій формі на кафедрі, викладачі якої проводять заняття і здійснюють контроль результатів навчання з дисципліни.

2.3.2. Етапи затвердження проектів *програм обов'язкових навчальних дисциплін освітньої програми*:

1) Проект програми навчальної дисципліни розробляє викладач відповідної професійної кваліфікації з обраної предметної галузі та подає на розгляд кафедри.

2) Проект програми навчальної дисципліни обговорюють і ухвалюють на засіданні кафедри, яка забезпечує викладання навчальної дисципліни;

3) Схвалений кафедрою проект програми навчальної дисципліни передають на рецензування не менше, ніж двом провідним фахівцям предметної галузі.

Програма навчальної дисципліни як обов'язкового освітнього компонента освітньої програми рецензується завідувачем профільної кафедри, погоджується з гарантом освітньої програми, а також за потреби рецензується стейкхолдерами (наприклад, фахівцями-практиками, роботодавцями, представниками академічної спільноти за спеціальністю/спеціалізацією освітньої програми).

4) Проект програми навчальної дисципліни з двома рецензіями подають на розгляд науково-методичної ради факультету/інституту та ухвалюють на вченій раді факультету/інституту;

5) Схвалений на факультеті/в інституті проект програми навчальної дисципліни разом з копіями 2-х рецензій та витягами з протоколів засідань науково-методичної ради факультету/інституту та вченої ради факультету/інституту передаються розробником до Навчально-методичного центру університету (далі – НМЦ) на узгодження щодо відповідності до нормативних вимог;

б) Узгоджений в НМЦ проект програми навчальної дисципліни передається відповідальним співробітником НМЦ на розгляд Науково-методичної ради Університету. У разі рекомендації проекту програми навчальної дисципліни Науково-методичною радою, його подають на затвердження Вченої ради університету. Після оформлення в установленому порядку (за відповідною формою) примірник програми навчальної дисципліни повертають розробнику.

III. Розроблення та затвердження робочої програми навчальної дисципліни (силабуса)

3.1. Робоча програма навчальної дисципліни/освітнього компонента є нормативним документом Університету, що конкретизує форми і методи реалізації змісту дисципліни/освітнього компонента з урахуванням особливостей певної галузі знань, спеціальності та конкретних норм організації освітнього процесу відповідно до вимог освітньої програми.

3.2. Силабус (лат. *syllabus* – перелік, список) – це персоніфікована програма викладача для навчання здобувачів з кожної навчальної дисципліни/освітнього компонента. Це документ, який надає основну інформацію про навчальну дисципліну/освітній компонент: може включати тематику, види завдань, критерії оцінювання тощо. Силабус є лаконічним документом, який містить рамкові вимоги до взаємодії викладача та здобувача в межах вивчення Навчальної дисципліни/освітнього компонента. Силабус упроваджується за потреби та за рішенням структурного підрозділу, у якому реалізується освітня програма.

3.3 Розробляють робочу програму навчальної дисципліни (силабус) на основі програми навчальної дисципліни відповідно до програми підготовки фахівця того чи іншого рівня та відповідного навчального і робочого навчального планів, з урахуванням логічної моделі викладання навчальної дисципліни.

3.4. Робоча програма навчальної дисципліни (силабус) має такі складові:

Опис навчальної дисципліни, у якому зазначають:

- назву Університету (емблему), назву факультету/інституту (емблему за наявності), назву навчальної дисципліни, назву освітньої програми, спеціальність, освітній рівень, рік навчання, семестр, форму навчання (денна та заочна), короткі відомості про кафедру і викладача/викладачів (лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar, E-mail (адреса корпоративної пошти викладача)), лінк на курс в Moodle (за наявності);

I. Основна мета/цілі навчання (коротко у кількох реченнях обґрунтувати основну мету вивчення навчальної дисципліни);

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі (навчальна дисципліна обов'язкова чи вибіркова, цикл загальної чи професійної підготовки);

III. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів ЄКТС, загальна кількість годин та їх розподіл за видами робіт)

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни (зазначають тільки теми (для обов'язкових навчальних дисциплін – відповідно до навчальної програми));

V. Результати навчання (для обов'язкових навчальних дисциплін зазначають згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі);

VI. Порядок і критерії оцінювання (вказують форму підсумкового контролю (іспит чи залік), а також основні критерії поточного та підсумкового контролю);

VII. Політика курсу (коротко описують основні вимоги чи важливі зауваги для організації вивчення навчальної дисципліни (що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету), наприклад: правила поведінки на заняттях, дедлайни та умови для перескладання завдань, застереження щодо дотримання норм академічної доброчесності тощо);

VIII. Основні інформаційні ресурси (азначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни).

Рекомендації до оформлення структури робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) наведені у Додатку 2. Зразок оформлення робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) наведено у Додатках 3, 4.

3.4. Під час розробки робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) рекомендовано дотримуватися загального обсягу документа – 3-10 сторінок, з урахуванням обсягу навчальної дисципліни.

3.5. Робоча програма навчальної дисципліни (силабус) розробляється науково-педагогічними працівниками кафедри, за якими закріплено викладання навчальної дисципліни, відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти.

3.6. У робочій програмі обов'язкової навчальної дисципліни (силабусі) викладач може давати лінк на курс у системі Moodle. Структура такого курсу може визначатися навчально-методичною радою факультету/інституту за погодженням з гарантом освітньої програми.

3.7. Робочі програми обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін (силабуси) розміщуються на сайті Університету у відкритому доступі (зокрема на сторінках відповідних факультетів/інститутів, кафедр та/або у середовищі Moodle чи у хмарних сервісах).

3.8. Робочі програми обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін (силабуси) обговорюють та затверджують на засіданні кафедри, зазвичай, до початку навчального року.

IV. Організація контролю змісту та якості розробки навчально-методичного забезпечення

4.1. Відповідальність за якість, актуальність змісту та відповідність чинним освітнім програмам навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни/освітнього компонента несе викладач-розробник, гарант освітньої програми і завідувач кафедри, за якою закріплено відповідні навчальні дисципліни/освітні компоненти.

4.2. Відповідальність за наявність навчально-методичного забезпечення з усіх навчальних дисциплін/освітніх компонентів, закріплених за кафедрою, та їх збереження покладено на завідувача кафедри.

4.3. Перегляд складових навчально-методичного забезпечення здійснюють за потреби, але не рідше, ніж один раз на 2 роки.

4.4. Доповнення, поновлення, вилучення, заміна складових навчально-методичного забезпечення відбувається згідно з рішенням кафедри з внесенням відповідних змін як в друкованому, так і в електронному форматі.

V. Авторське право

5.1. Програми навчальних дисциплін та робочі програми начальних дисциплін (силабуси) (у запропонованому цим Положенням форматі) не є об'єктом авторського права та інтелектуальної власності.

5.2. Інші елементи навчально-методичного забезпечення можуть бути об'єктами авторського права відповідно до чинного законодавства України.

VI. Інші питання

6.1. Положення розглядається та затверджується Вченою радою університету і вводиться в дію наказом ректора.

6.2. Зміни та доповнення до цього Положення приймаються у вигляді нової редакції.

Положення завізували:

Проректор з навчально-методичної роботи

Роман ВЕРНИДУБ

Начальник Навчально-методичного центру

Алла РОМАНЧУК

Учений секретар Університету

Леся ПАНЧЕНКО

Начальник юридичного відділу

Геннадій РАШКОВСЬКИЙ

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-
методичної роботи

професор Роман ВЕРНИДУБ

«__» _____ 20__ р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

першого/другого (бакалаврського/магістерського) рівня вищої освіти

освітньої програми _____
(назва освітньої програми)

галузі знань _____
(код та найменування галузі)

спеціальності _____
(код та найменування спеціальності)

спеціалізації _____
(код та найменування спеціалізації)

Київ – 20__

Укладачі програми: _____

Рецензенти: _____

Погоджено з гарантом ОП _____
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «__» _____ 20__ року, протокол №__.

Затверджено на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова «__» _____ 20__ р., протокол №__.

I. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни _____ для здобувачів першого/другого (бакалаврського/магістерського) рівня вищої освіти розроблена відповідно до освітньої програми _____ підготовки фахівців зі спеціальності/спеціалізації _____ (код та найменування спеціальності)

Мета навчальної дисципліни:

II. Орієнтовний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва навчальної дисципліни, шифр за навчальним планом та кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна форма навчання)				
		Аудиторні	лекції	семінарські	практичні	СРС	Аудиторні	лекції	семінарські	практичні	СРС
	Разом:										

III. Зміст навчальної дисципліни

Для навчальних дисциплін, які читаються протягом двох і більше семестрів модуль співвідноситься із семестром (наприклад, 1 семестр – модуль 1....6 семестр – модуль 6...)

Модуль 1 _____

Тема 1 _____

Зміст теми (основні питання)

.....

Тема 2 _____

Зміст теми (основні питання)

.....

Модуль 2 _____

Тема 1 _____

Зміст теми (основні питання)

.....

Тема 2 _____

Зміст теми (основні питання)

.....

Модуль 3 _____

.....

IV. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1.
- 2.

Додаток 2

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет/Інститут

Емблема
факультету/
інституту
(за наявності)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Галузь знань	_____
Спеціальність	_____
(шифр, назва)	_____
Освітній рівень	_____
(бакалавр/магістр)	_____
Кафедра	_____
Викладач/викладачі:	_____
Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar	_____
E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача)	_____
Лінк на курс в Moodle (за наявності) *:	_____

(назва навчальної дисципліни)

(назва освітньої програми)

Рік навчання _____, семестр _____ *

Форма навчання (денна, заочна, вечірня) *

Кафедра
та викладач

Кафедра

Викладач/викладачі:

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar

E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача)

Лінк на курс в Moodle (за наявності) *:

I. Основна

мета/цілі навчання

Коротко у кількох реченнях обґрунтувати основну мету вивчення навчальної дисципліни

II. Місце

навчальної

дисципліни в

освітній програмі*

Навчальна дисципліна обов'язкова чи вибіркова

Цикл загальної чи професійної підготовки

III. Обсяг

навчальної

дисципліни

Кількість кредитів

Загальна кількість годин

Лекційні заняття

Семінарські/практичні заняття

Самостійна робота

IV. Короткий зміст

навчальної

дисципліни

Зазначають теми (для обов'язкових навчальних дисциплін – відповідно до навчальної програми) курсу з короткою анотацією теми або окремо теми лекційних і практичних/семінарських занять.

V. Результати навчання *Для обов'язкових навчальних дисциплін зазначають згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі*

VI. Порядок і критерії оцінювання *Вказують форму підсумкового контролю (іспит чи залік), а також основні критерії поточного та підсумкового контролю.*
Наприклад:*

Критерії оцінювання
Під час усних відповідей: повнота розкриття питання, логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям
Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загальною опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загальною опанував навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу* *Коротко описують основні вимоги чи вимоги до засвоєння чи вимоги для організації вивчення навчальної дисципліни (що не суперечать законодавству України та нормативним документам Університету), наприклад: правила поведінки на заняттях, дедлайни та умови для перескладання завдань, застереження щодо дотримання норм академічної доброчесності тощо.*

VIII. Основні інформаційні ресурси *Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни*

* Не є обов'язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінені її технічне оформлення.

Додаток 3

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
факультет української філології
та літературної творчості імені Андрія Малишка

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС) УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Освітньо-професійна програма «Видавнича справа та редагування»
I-й семестр, 2022 рік вступу
денна форма навчання

Галузь знань
Об'єкт «Журналістика»
Спеціальність
Об'єкт «Журналістика»
Освітній рівень
бакалавр

Назва кафедри та викладач / викладачі	Кафедра культури української мови Викладач: Лобода Тетяна Михайлівна Інформація про викладача на сайті факультету: https://fuf.pri.edu.ua/struktura/kafedra-kultury-ukrainskoi-movu E-mail: t.m.loboda@pri.edu.ua
I. Основна мета/цілі навчання	формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців; набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей та спонукає до самореалізації фахівців; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері.
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	Навчальна дисципліна обов'язкова Цикл загальної підготовки Шифр у навчальному плані: ЗПО1
III. Обсяг навчальної дисципліни	Кількість кредитів 3 кредити Загальна кількість годин 90 Лекційні заняття 10 Семінарські/практичні заняття 12 Самостійна робота 68
IV. Короткий зміст навчальної дисципліни	Змістовий тематичний модуль I Законодавець та нормативно-стильові основи професійного спілкування Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування. Тема 2. Основи культури української мови.

Тема 3. Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

Змістовий тематичний модуль 2

Професійна комунікація

Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності.

Тема 5. Риторика і мистецтво презентації.

Тема 6. Культура усного фахового спілкування.

Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем.

Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.

Змістовий тематичний модуль 3

Наукова комунікація як складова фахової діяльності

Тема 9. Українська термінологія у професійному спілкуванні.

Тема 10. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні.

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/спливу, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle: <https://moodle.pri.edu.ua/course/view.php?id=3873>

V. Результати навчання

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

VI. Порядок та критерії оцінювання

Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль

опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проєкти, написання пресрелізів, есе), оформлення документів, тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи

Підсумковий контроль

екзамен у I семестрі

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру, 60. Максимальна кількість балів за екзамен – 40. Разом – 100 балів.

До початку залікової сесії екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум 35 балів. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік чи екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом. Повторне складання може бути не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 3-х академзаборгованостей, він відраховується з університету.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в

деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результату див. Положення про організацію освітнього процесу.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

- повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комі'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (55 – 69 балів). Здобувач загально виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшої частини курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшої частини тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшої частини завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу

Дні й години для консультацій. консультації проводяться за графіком кафедри: щосереди після четвертої пари. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.

Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскладати/перескладати завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути захищене; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може бути знижена.

Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:

- 1) опитування (усне письмове) – 3 бали;
- 2) реферативні повідомлення, доповіді – 5 балів;

- 3) творчі роботи – 5 балів;
- 4) оформлення документів – 2 бали;
- 5) тренувальні онлайн-тести – 2 бали;
- 6) тестові модульні контрольні роботи – 5 балів.

VIII. Основні інформаційні ресурси

Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle: <https://moodle.pri.edu.ua/course/view.php?id=3873>

1. ДСТУ 4163:2020 Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Чинний від 01. 07. 2020. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2020. 26 с.
2. Лобода Т. М. Українська мова (за професійним спрямуванням): Практикум: Навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 192 с.
3. Лобода Т. М. Сучасні технології організації СРС вищого педагогічного закладу в курсі «Українська мова за професійним спрямуванням» // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 8. Філологічні науки. Випуск 7: зб. наук. праць. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 91 – 98.
4. Лобода Т. М. Українська мова за професійним спрямуванням: зошит тестового контролю: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /С. В. Шевчук, С. В. Глушик, О. В. Дяк та ін. К., Атіка, 2022. С.41-47, 53 – 61, 88 – 100 (у співавторстві).
5. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. Київ: Алерта, 2019. 696с.
6. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. Київ: Алерта, 2022. 536 с.
7. Шевчук С. В. Українська мова (за професійним спрямуванням): робочий зошит-практикум. Київ: Алерта, 2022. 84 с.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри _____ протокол № _____ від _____

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла
Драгоманова
Факультет математики та фізики
Кафедра теоретичної фізики

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«ОСНОВИ РЕЛЯТИВІСТСЬКОЇ КОСМОЛОГІЇ»**

Відомості про викладача

ПІБ	Петренко Юрій Миколайович доцент кафедри теоретичної фізики
Профіль викладача	https://.....
Електронна адреса@npu.edu.ua

I. Основна мета навчальної дисципліни

вивчення основних питань релятивістської космології загальної теорії відносності

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Галузь знань	01 Освіта
Освітній рівень	Магістратура
Спеціальність	014 Середня освіта (математика)
Освітня програма	Теорія та методика навчання математики
Рік впровадження	2023
Шифр навчальної дисципліни	BB2.1
Семестр навчання	1

III. Програмні результати навчання

- ✓ знання принципів та законів загальної теорії розвитку Всесвіту;
- ✓ знання та розуміння основних понять релятивістської космології;
- ✓ знання про фізичну космологію та еволюція Всесвіту;
- ✓ обізнаність з сучасними науковими даними про Всесвіт.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Зародження космологічних уявлень.

Тема 2. Антична космологія.

Тема 3. Ньютонівська космологія.

Тема 4. Космологія ХХ століття.

Тема 5. Релятивістська космологія. Основи загальної теорії відносності.

Тема 6. Однокомпонентні та двокомпонентні космологічні моделі.

Тема 7. Фізична космологія. Фізична еволюція Всесвіту.

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку/іспиту, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle:
<https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3873>

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання*Кафедра теоретичної фізики**Факультету математики та фізики УДУ імені Михайла Драгоманова Петренко Ю.М., кандидат педагогічних наук.***VI. Обсяг навчального навантаження і терміни навчання**

<i>Рік і семестр навчання</i>	<i>1 рік, 1 семестр</i>
<i>Кількість кредитів</i>	<i>3 кредити</i>
<i>Загальна кількість годин</i>	<i>90</i>
<i>Лекційні заняття</i>	<i>10</i>
<i>Семінарські заняття</i>	<i>12</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>68</i>

VII. Політика навчальної дисципліни*ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.***VIII. Основні інформаційні джерела***Александров Ю.В. Основи релятивістської космології: Навч. посібник. / Ю.В. Александров**– Харків: Вид-во «Діса плюс», 88 с.**1. Климшин І.А. Елементи космології / І.А. Климшин. – Івано-Франківськ : Симфонія форте. 2015. – 52 с.**2. Климшин І.А. снови космології / І.А. Климшин. – Івано-Франківськ : Симфонія форте. 2014. – 164 с.***IX. Система оцінювання**

<i>Поточний контроль</i>	<i>оцінювання на семінарських заняттях, підсумковий тест, виконання індивідуальних завдань</i>
<i>Підсумковий контроль</i>	<i>залік</i>

X. Навчальні ресурси*Основні та додаткові матеріали, необхідні для вивчення навчальної дисципліни, знаходяться в електронному навчальному курсі системи управління навчальними курсами MOODLE:**<https://moodle.....>**Обговорено та затверджено на засіданні кафедри _____
протокол № _____ від _____*